

Έχουμε θέμα; Ή καλύτερα, υπάρχει θέμα;

Λύκου Κατερίνα
Παπαθεοχάρη Μερώπη

και
Βλάχος Κωνσταντίνος
Σαμαρά Αντωνία
Χατζηιωαννίδης Γεώργιος

37^η Συνάντηση Τομέα Γλωσσολογίας Α.Π.Θ.
12/5/2016

περιεχόμενα

- i. Στόχος
- ii. Βασικές πληροφορίες για το C58
 - Θεωρίες που χρησιμοποιήθηκαν*
 - Επισημείωση του C58*
- iii. Θεωρητικό πλαίσιο για το θέμα
 - Επίπεδο πρότασης*
 - Επίπεδο λόγου*
- iv. Εφαρμογή στο C58
 - SDRT*
 - Θέμα κατά τον Asher*
 - Αναθεώρηση μοντέλου*
 - Παράδειγμα και ανάλυση*
- v. Συμπεράσματα
- vi. Επόμενα βήματα

Προσέγγιση της έννοιας του *θέματος* σε κειμενικό επίπεδο με βάση δεδομένα από το corpus C58.

- C58 είναι το πρώτο **επισημειωμένο** Σώμα Κειμένων (ΣΚ) στη ΝΕ με την πληροφορία για τις κειμενικές σχέσεις.
- 58 κείμενα, ~ 1000 εκφωνήματα
- Πηγή των 58 κειμένων: ΣΚ του ΚΕΓ
(http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/corpora/index.html)
- Δειγματοληψία από 27 διαφορετικά είδη δημοσιογραφικού λόγου άρθρων των εφημερίδων *Μακεδονία* και *Τα Νέα*.

- Θεωρία της Τεμαχιακής Κειμενικής Αναπαράστασης / Segmented Discourse Representation Theory : Asher (1993) Asher & Lascarides (2003).
- Κινείται στο διεπίπεδο σημασιολογίας και πραγματολογίας.
- Ο λόγος δομείται ιεραρχικά με βάση τις κειμενικές σχέσεις μεταξύ των εκφωνημάτων.

C58 – ΘΤΚΑ/SDRT

- Κειμενικές σχέσεις: σημασιοπραγματολογικές σχέσεις μεταξύ των εκφωνημάτων.
- Ο αριθμός των σχέσεων του C58 είναι 14 και χωρίζονται σε *παρατακτικές* και *υποτακτικές*.
- Παραδείγματα

π10 π11

(1) Παρατακτική: Αφήγηση (44_Νεα_επιστημονική_είδηση_1464) :

π10: Τα συναισθήματα που γεννιούνται στην καρδιά εμφανίζονται ως ηλεκτρομαγνητικά κύματα,

π11: και από εκεί ταξιδεύουν στον εγκέφαλο και σε ολόκληρο το σώμα.

(2) Υποτακτική: Επεξήγηση (52_Νέα_Σύντομη-είδηση_2787) :

π6: και ((Η Ένωση)) βράβευσε παιδιά των μελών της

π7: που αρίστευσαν την προηγούμενη σχολική χρονιά

π6

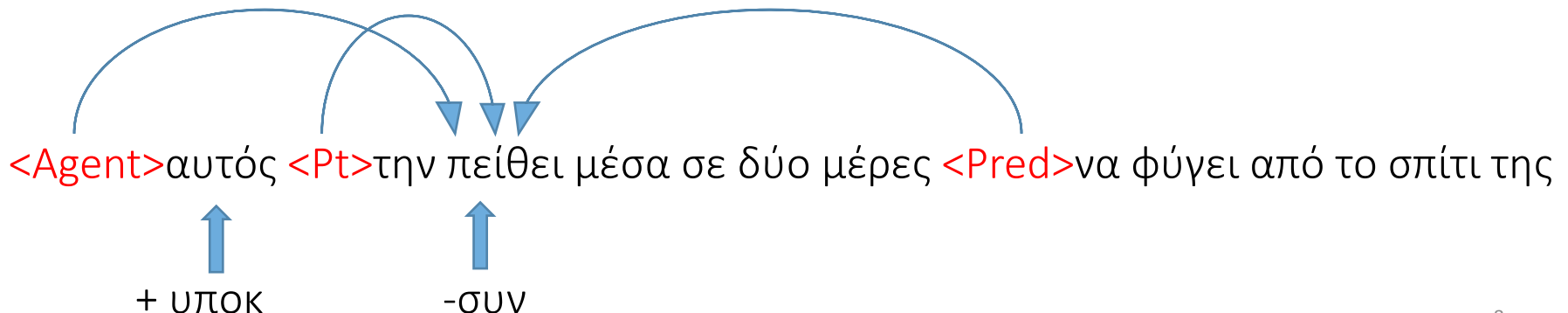
π7

Επισημείωση του C58

- Μέσα στην πρόταση [intersentential]
- Μεταξύ των προτάσεων [intrasentential]

Επισημείωση

- Μέσα στην πρόταση (Danlos 2001, Tantos 2008)
 - Ρήμα και ορίσματα ρήματος
 - Όψη
 - Παρουσία-απουσία υποκειμένου
 - Θ-ρόλοι (<http://verbs.colorado.edu/~mpalmer/projects/verbnet.html>)
- (3) Παράδειγμα:31_Μακεδονία_Παρουσίαση_Θεατρικής_Παράστασης_3154

➤ Μεταξύ των προτάσεων

- Κειμενικές σχέσεις

Παρατακτικές	Υποτακτικές
Συνέχεια	Ανάπτυξη
Αφήγηση	Επεξήγηση
Παράλληλο	Σχόλιο
Αποτέλεσμα	Προϋπόθεση
Αντίθεση	Υπόβαθρο
Διάζευξη	Παράδειγμα
	Σκοπός
	Θέμα

- Απόσταση

(4) Παράδειγμα

15_Μακεδονία_Ανεπτυγμένη_είδηση_λόγος_4336

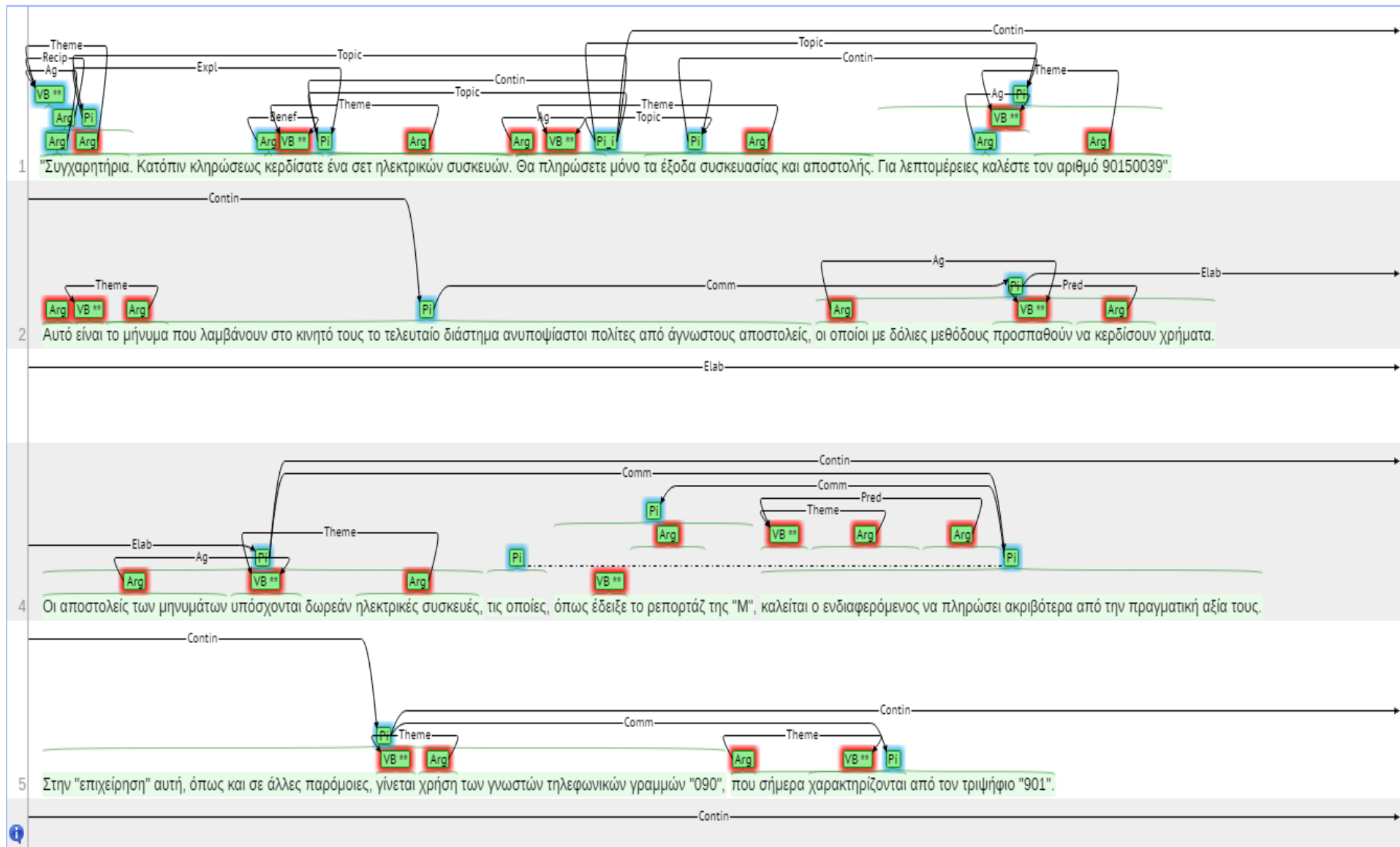
π1 Την προσεχή άνοιξη αναμένεται να ξεκινήσουν οι εργασίες ανάπλασης στο τμήμα του περιβάλλοντος χώρου του Λευκού Πύργου,

π2 όπου εντοπίστηκε η οχυρωματική περίβολος του μνημείου, σύμφωνα με τον αρμόδιο αντιδήμαρχο Αρχιτεκτονικού Νίκο Ταχιάο.

π3 Μιλώντας στη "Μ", ο κ. Ταχιάος εξήγησε ότι [...]

π1-π2: σχόλιο (απόσταση 0)

π1-π3: συνέχεια (απόσταση 1)

Κατάληψη στη ΔΕΗ

P1.Την ίδια ώρα, <Agent>εργαζόμενοι της Βαλκάν Έξπορτ πραγματοποίησαν συγκέντρωση <Loc>στα γραφεία της διεύθυνσης της ΔΕΗ στη Θεσσαλονίκης, στην οδό Εθνικής Αμύνης.
 P2.Για μία σχεδόν ώρα, <Agent>κατέλαβαν συμβολικά <Theme>την είσοδο του κτιρίου
 P3.και <Theme>συναντήθηκαν <Co-Theme>με το γενικό διευθυντή.
 P4.Πέρα από τα μεγάλα προβλήματα του αντιμετωπίζει η Βαλκάν,
 P5.της οποίας <Theme>οι εργαζόμενοι είναι <Attr>απλήρωτοι εδώ και εννιά μήνες, το τελευταίο διάστημα <Theme>(<#> Βάλκαν)>έχει <Pred>να "αντιμετωπίσει" και τις διακοπές ρεύματος.
 P6.<Theme>Το εργοστάσιο,
 P7.<Agent>που έτσι κι αλλιώς υπολειτουργεί, τις τελευταίες μέρες νέκρωσε,
 P8.αφού <Agent>η ΔΕΗ διέκοψε <Theme>την ηλεκτροδότηση.
 P9.<Theme>Η Βαλκάν χρωστάει <Recip>στη ΔΕΗ 6 εκατομμύρια δραχμές και τους τρέχοντες λογαριασμούς.
 P10.Μετά τη χθεσινή "επίσκεψη" των εργαζομένων της Βαλκάν στη ΔΕΗ, <Theme>ο διακανονισμός που ζητούσαν επετεύχθη.
 P11.Χθες το μεσημέρι, <Time>το μηχανήματα της Βαλκάν άρχισαν ξανά <Pred>να λειτουργούν.
 P12.Τουλάχιστον μέχρι τις 29 Μαρτίου ((θα λειτουργούν)),
 P13.που κρίνεται <Theme>το μέλλον της επιχείρησης, <Theme>με την εκδίκαση της αίτησης εκκαθάρισης που έχουν καταθέσει <Agent>12 πιστώτριες τράπεζες.

P1-P2: Ανάπτυξη

P1-P3: Ανάπτυξη

P2-P3: Συνέχεια

P1-P4: Συνέχεια

P4-P5: Σχόλιο

P4-P6: Ανάπτυξη

P6-P7: Σχόλιο

P6-P8: Επεξήγηση

P4-P9: Συνέχεια

P9-P10: Συνέχεια

P10-P11: Αποτέλεσμα & Συνέχεια

P11-P12: Σχόλιο

P12-P13: Σχόλιο

Προτασικό Θέμα [Sentence Topic]

- **ST**: κεντρικό θέμα της πρότασης και συνήθως εκφράζεται με μια ονοματική φράση (Reinhart).

(5) Παράδειγμα: 06_Μακεδονία_αθλητική_είδηση_5877

Ο Δικέφαλος θα εκτίσει την Κυριακή την 19η αγωνιστική τιμωρίας αποκλεισμού της έδρας του.

Κειμενικό Θέμα [Discourse Topic]

- **Lautamatti (1978)** :η σχέση διαδοχικών STs είναι μια διάσταση πάνω στην οποία κατασκευάζεται ο λόγος (Topical Structure of Discourse)
- **Van Kuppevelt (1995)**: δόμηση σύμφωνα με μια ιεραρχία (ρητών ή υπόρρητων) ερωτήσεων υπο συζήτηση (Questions Under Discussion) στις οποίες φαίνονται να απαντούν ανεξάρτητες προτάσεις ή σύνολα προτάσεων.

Κειμενικό Θέμα [Discourse Topic]

- **Van Dijk (1977):**

- θεματική δόμηση του λόγου (Thematic Structure) στην οποία μια σειρά προτάσεων μπορεί να έχει θεματική συνέχεια.
- Διαφορές ST-DT:

ST	DT
ΟΦ	Πρόταση
Γραμμικά διανεμημένη πληροφορία	Σφαιρικά οργανωμένη πληροφορία

Το μοντέλο του N. Asher αποτελούσε μια πιο ολοκληρωμένη πρόταση και ταίριαζε καλύτερα στην επισημείωση που θέλαμε να κάνουμε στο C58.

SDRT και Topic (N. Asher)

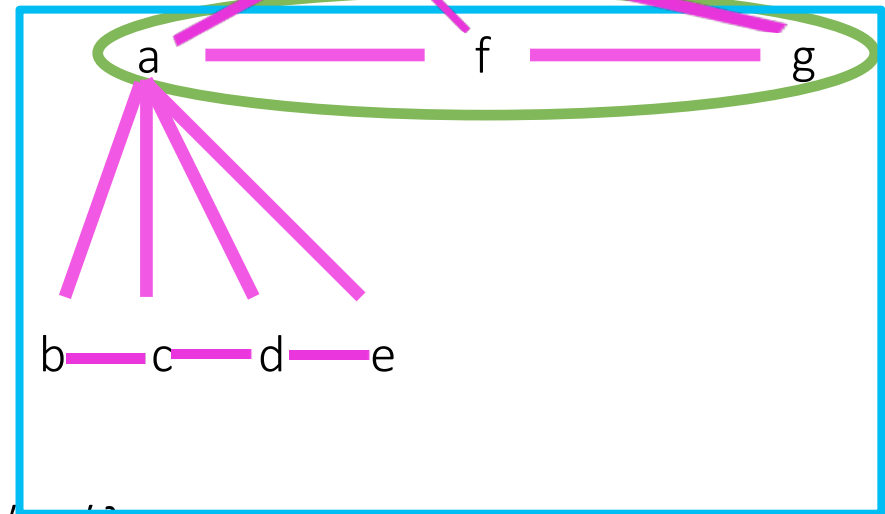
- Διάκριση σε ρητό (explicit) και υπόρρητο (implicit).
- Αντίθετα, το ρητό θέμα, **δηλώνεται** μέσω μιας υποτακτικής κειμενικής σχέσης ανάμεσα σε ένα εκφώνημα και μια ομάδα υποκείμενων εκφωνημάτων.
- Το υπόρρητο θέμα **υπονοείται**, αλλά δεν εκφωνείται και συνοψίζει το σημασιολογικό περιεχόμενο μιας ομάδας εκφωνημάτων.

SDRT και Topic (N. Asher)

(6) Παράδειγμα (μτφ. από Asher, 1993)

- a. Είχα ένα υπέροχο δείπνο.
- b. Έφαγα quenelles de brochet.
- c. Έφαγα σολομό.
- d. Έφαγα πάπια.
- e. Ήπια ένα ωραίο κρασί.
- f. Έπειτα, πήγα μια βόλτα στην παλιά πόλη.
- g. Κοιμήθηκα καλά.

Τι έκανα χθες το βράδυ

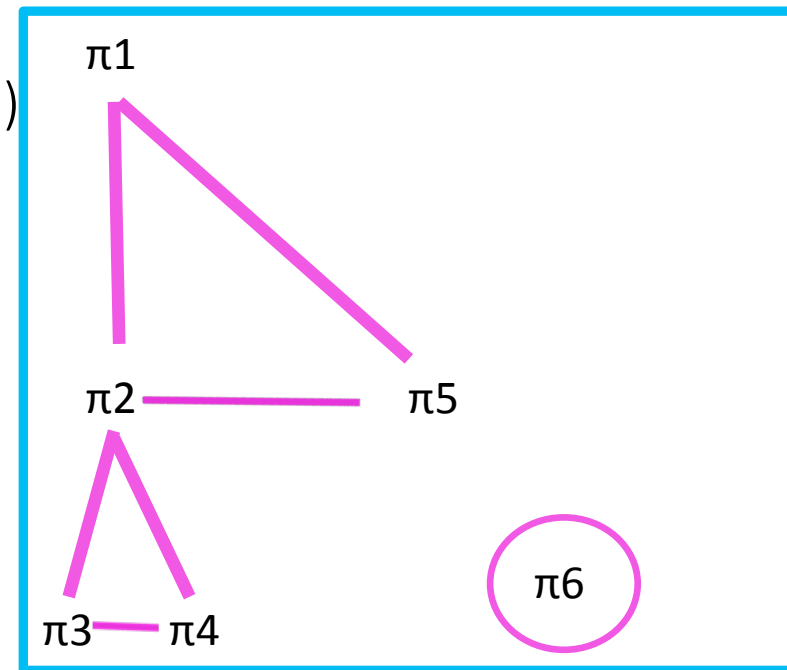

Περιορισμός Δεξιού Ορίζοντα – Κειμενικό Θέμα

- Asher (1993), Asher & Lascarides (2003)
- Περιορισμός που σχετίζεται με τη δομή του λόγου και μπορεί να αναπαρασχηθεί με γράφο.

(7)(Χαρατζίδης, μτφ. Asher & Lascarides, 2003)

- Π1 → Ο Γιάννης πέρασε υπέροχα χτες το βράδυ.
- Π2 → Έφαγε ένα υπέροχο γεύμα.
- Π3 → Έφαγε σολομό.
- Π4 → Καταβρόχθισε πολύ τυρί.
- Π5 → Μετά κέρδισε σε ένα διαγωνισμό χορού.
- Π6 → #Αυτό είχε ένα υπέροχο ροζ χρώμα.

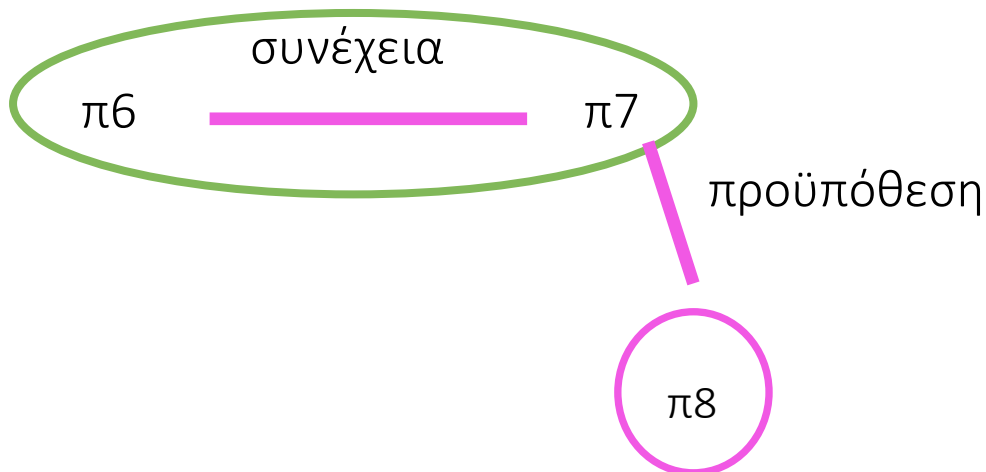

(8) 04_Μακεδονία_Αθλητική_είδηση_3968

Π6: ((ο Παοκ)) κατάφερε να ανατρέψει το εις βάρος του σκορ

Π7: και να βάλει άλλους τρεις βαθμούς στο σακούλι του.

Π8: Έστω κι αν χρειάστηκε δύο (καθαρά) πέναλτι [...]

Υπερτεμάχιο

- Μέσα από τα δεδομένα προέκυψε η ανάγκη για τη δημιουργία μιας θεωρητικής κατασκευής, του υπερτεμαχίου.
- Διαμορφώσαμε τη διάκριση του Asher.
- Τι είναι *υπερτεμάχιο* [πχ (πγ-πω)]:
 - Θεωρητικό κατασκεύασμα χωρίς κειμενική αντιπροσώπευση με θεωρητικές συνέπειες και συνέπειες για τον φορμαλισμο της SDRT.
 - Τεμάχιο που περιέχει περισσότερες από μια προτάσεις οι οποίες συνδέονται μεταξύ τους με ένα κοινό θέμα.

Παράδειγμα

(9) 42_Νεα_Ανεπτυγμένη_Είδηση-Λόγος_2941

π1: Περισσότερα από 50.000 στρέμματα εντάσσονται σταδιακά στο σχέδιο πόλης σε δώδεκα δήμους και δύο κοινότητες της περιφέρειας, [...]. Αναλυτικά:

ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΘΕΡΜΑΙΚΟΥ.

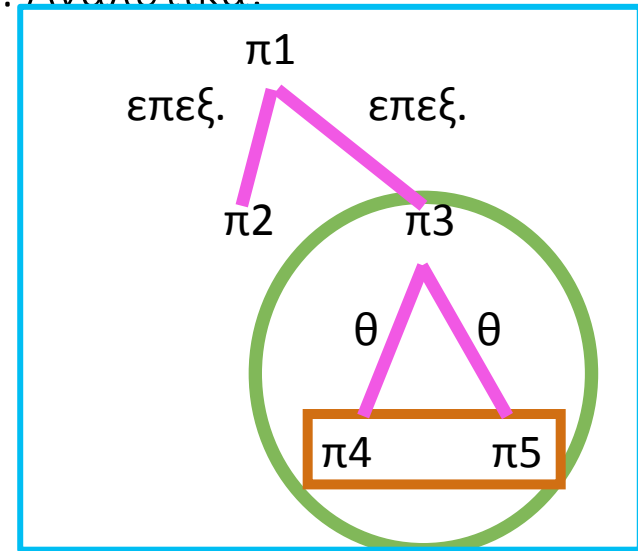
π2: Θα γίνουν (αλλαγές) στο βόρειο τμήμα, δηλαδή [...]

ΣΤΟΝ ΔΗΜΟ ΜΗΧΑΝΙΩΝΑΣ

π3 (π4– π5)

π4: Ήδη εκπονούνται οι μελέτες για ένταξη 1.900 στρεμμάτων [...]

π5: και οι διαδικασίες θα ολοκληρωθούν σε δύο χρόνια.

- Σύγχυση
- Διακρίνουμε τρία είδη *θέματος* :
 - ST: το θέμα της πρότασης
 - DT: το θέμα του λόγου
 - Θέμα: κειμενική σχέση που αναπτύσσεται μεταξύ του υπερτεμαχίου και των υποκείμενων προτάσεων.

Επόμενα βήματα

- Ανάλυση των ήδη επισημειωμένων πληροφοριών μέσα στην πρόταση.
- Επέκταση του C58 και εμπλουτισμός του πλαισίου επισημείωσης του.
- Πόσο κοντά είναι το προτασικό με το κειμενικό θέμα;

Βιβλιογραφία

- Asher, N. (1993). Reference to Abstract Objects in Discourse. Dordrecht: Kluwer Academic Publishers
- Asher, N. and A. Lascarides (2003). Logics of Conversation, Cambridge University Press.
- Asher, N. (2004). Discourse topic. Theoretical Linguistics, 30, 163–201.
- Karagjosova, E. (2013). Aboutness topic, discourse topic and the structure of discourse. Poster presentation at the 17th Workshop on the Semantics and Pragmatics of Dialogue (DialDam), Amsterdam
- Van Dijk, T. (1977). Sentence topic and discourse topic. Papers in Slavic Philology, 1, 49-61.
- Van Kuppevelt, J. (1995). Main structure and side structure in discourse. Linguistics, 33, 809–833.
- Reinhart, T. (1981). Pragmatics and linguistics: An analysis of sentence topics. Philosophica, 27, 53–94.

Ελπίζουμε να σας έχουμε
λύσει όλα τα θέματα.

Ευχαριστούμε.

Σύγκριση μοντέλου Asher – C58

